

Oikeistoaalto näyttää pyyhkivän pitkin Eurooppaa: Ruotsi, Saksa, Suomi, Ranska ja ehkä seuraavaksi Iso-Britannia... Suomen Kuvalehden toimittaja ja valt. tri *Jarkko Vesikansa* heittää kuitenkin kolumnissaan (SK 27.4.) teesin, että kyse on ehkä pikemminkin oikeiston sisäisestä vallankumouksesta kuin ”oikeiston” noususta:

”Margaret Thatcherin ja Ronald Reaganin valtaannousuita (1979 ja 1981) Irakin sotaan (2003–) saakka angloamerikkalainen oikeisto toimi ideologisesti suunnannäyttäjänä. Neuvostoliiton ja sosialismin romahdus merkitsivät vapaan markkinatalouden ja länsimaisen demokratian voittokulkua. Radikaalin uusoikeistolaisuuden puhurit pääsivät valloilleen. Nyt angloamerikkalainen oikeisto on ajautunut hämmennyksen tilaan. Irakin sota on osoittanut oikeistolle voimapolitiikan ja demokratian levittämisen rajat. Ilmaston lämpeneminen taas kyseenalaistaa rajattoman uskon vapaisiin markkinoihin. Pitkä marssi on edennyt tienristeykseen, ideologinen hegemonia on takana.”

Tosiasiassa oikeisto on Vesikansan mukaan yhtä neuvoton nykyisten suurten yhteiskunnallisten haasteiden edessä kuin vasemmisto – ja tärkein näistä haasteista on ilmastomuutok-

seen reagoiminen. Ja tässä suhteessa oikeistolla on Vesikansan mielestä toivoa, koska sen pitkäaikainen taustaideologia on konservatismi:

”Ilmastomuutos- ja ympäristötaisteluun liittyy vahva konservatiivinen piirre: ympäristön säilyttäminen elinkelpoisena tuleville sukupolville. Tällaiseen säilyttävän tehtäväkuvan nimeen konservatiivit ovat perinteisesti vannoneet, toisin kuin rajuja muutoksia ajaneet radikaalit.”

Samantyyppistä konservatismia edustaa myös nyt voittokulkua käyvän oikeistosuuntauksen siirtyminen hyvinvointivaltion perusarvojen ja -rakenneiden (pitkäaikainen ”hyvä käytäntö”) kannattajaksi.

Jos Jarkko Vesikansan analyysi on oikeansuuntainen, oikeiston sisällä on parhaillaan käynnissä samanlainen siirtymä kuin aikanaan vasemmistossa, kun sosialidemokratia ryhtyi länsimaissa vauhdilla syrjäyttämään kommunistisia liikkeitä. Käännekohtana oli silloinkin radikaalin suuntauksen viime henkäys eli sotilaallinen aggressio, Tšhekkoslovakian miehittäminen. Uuden oikeiston noste olisi siis peräisin enemmän oman leirin käymistilasta kuin oikeiston suhteesta vasemmistoon.

Ei ihme, että aika monissa lehtien pääkirjoituksissa täällä Suomessa kevään vaalien tulos ja syntynyt hallitusratkaisu tulkittiinkin niin, että valtaan nousi ”SDP:n ulkopuolinen sosialidemokratia”. Hyvä niin, Suo-

men yhteiskuntapoliittinen linja on jatkossakin terveen konservatiivinen. Mutta se ei riitä, sillä konservatisminkin pitää säilyäkseen olla dynaamista. Kun tulevaisuus ilmiselvästi aikoo hyökätä kimppuumme, sen haasteisiin on kyettävä vastaamaan.

”Siitä lähtien, kun olin joskus opiskelijana ihastunut C. Wright Millsin kirjaan *The Power Elite*”, kirjoittaa *Jorma Sipilä* kirjansa *Valta yliopistossa* (Vastapaino 2007) esipuheessa, ”olin toivonut, että joku sosiologi olisi kertonut, miltä valta Suomessa näyttää läheltä katsottuna.” Niinpä kun Jorma Sipilästä tuli ensin Tampereen yliopiston vararehtori vuonna 1996 ja sitten rehtori kaksi vuotta myöhemmin, hän toteutti itse toiveensa ja ryhtyi pitämään päiväkirjaa kokemuksistaan. Aluksi Sipilä kertoo tarkkailleensa valtan maailmaa ikään kuin teatterina. Näistä havainnoista muutama näyte:

”Olemuksella on luotava arvovallan ja voimakkuuden tunto: itsessä ja toisissa. Tummiä pukuja, synkkiä solmioita – heikkouden merkkejä ei saa olla. Täällä pönäkkyyt ei ole merkki itsekontrollin puutteesta, vaan ihmisen suuruutta. Naiset pukeutuvat miehiksi.” (1996)

”Sosiaalinen roolini on muuttunut – ohjaan keskusteluja enemmän kuin ennen. Toiset eivät lähde kahvipöydästä ennen kuin läh-

den itse. Uskomatonta, miten valta muuttaa sosiaalista järjestystä. Kotona kuvio ei tietenkään toimi näin – eiväthän asemat siellä ole muuttuneet.” (1996)

”Maailma jakaantuu myös goffmanilaisittain etupihaan ja takapihaan. Vallankäyttäjät näkee etupihalle hyvin. Siellä hänen toimintaansa arvostetaan ja hänelle tarjotaan sellaista informaatiota, mitä hän haluaa. Takapihalla, vallalta suojatussa reviiressä, samat ihmiset seisovat rennosti tupakalla ja kertovat, miten asiat oikeasti ovat. Vallankäyttäjät saa tietenkin tietoa myös takapihalta. Joku kertoo aina.” (1996)

Kertyneiden havaintojen pohjalta *Valta yliopistossa* etenee yliopistolaitoksen perusongelmien ruotimiseen. Arvio kirjasta on tulossa YP:n seuraavaan numeroon. Arvioitsija on myös vallan miehiä.

”Lapsiasianainen” *Sirpa Taskinen* jäi nyt keväällä eläkkeelle. Stakesin sisäverkon haastattelussa Taskinen listaa työelämänsä kohokohtia:

– Ensimmäisenä tulee mieleen se aika (1975–1984), jolloin minulla oli taloudellista ja hallinnollista valtaa. Silloin pystyin jakamaan valtionosuutta hankkeille, joita pidin järkevinä eli kasvatus- ja perheneuvontatyöille. Ja työ myös kehittyi. Neuvoloilla on edelleen yksi maan parhaista yhteistoimintaverkostoista.

– Toinen mielenkiintoinen asia oli työvuosi Wienissä YK:lla perheen vuoden parissa.

– Läheinen asia minulle on yli 20 vuoden ajan ollut myös äitiyspakkaus, jota Suomen kansa

on arvostanut. Olen saanut nyt lähtöni edellä myös oikein kivaa palautetta *Meille tulee vauva* -oppaista (Taskista ei suotta pidetäkään Stakesin ’painosten kuningattarena’).

– Ilahduttavaa on myös se, että vielä 1980-luvulla huonossa maineessa olleissa koulukodeissa kehitys on ollut nopeaa viimeisen 20 vuoden aikana.”

Evääksi kolmannelle elämälleen Taskinen sai työtovereiltaan starttipaketin: eläkeläispakkauksen ja opaskirjan *Meille tulee eläkeläinen*. Opas sisältää kappaleet odotusaika, eläkeläisen hyvinvointi ja eläkeläisen hoito. Ja koska Taskinen on taikurimainen esiintyjä ja kirjoittaja, joka aina säästää jotakin takataskuunsa, lahjoihin kuului myös Marimekon taskumekko.

Taskisen kunniaksi pidettiin myös juhlaseminaari Säätytalossa. Kiitoskirjoituksessaan Stakesin sisäverkossa Taskinen kertoi, että sadan lähimmän yhteistyökumppanin joukossa tässä tilaisuudessa oli myös *Paula Risikko*, entinen Stakesin kehittämisspäällikkö, joka karkasi tilaisuuteen eduskunnan täysistunnosta. Taskinen toteakin:

”Henkisenä testamenttinani teille kaikille (ja varsinkin esimiehille) jätänkin seuraavan ohjeen: Kohtele jokaista työtoveriasi ajatuksella, että hänestä voi jonain päivänä tulla peruspalveluministeri.”

”Yhä edelleen kaivataan miehiä ja naisia, joilla on *johtamisen armolahja*. Heillä on intensiivinen läsnäolon kyky. Heitä luonnehtii voimakas yksilöllisyys, ’särmä’. Heidän koetaan toimivan porukkansa hyväksi. He uskal-

tavat kohdata tosiasiat silloinkin, kun ne ovat raakoja. He kykenevät ruumiillistamaan yhteisön arvot omassa lihassaan. He pystyvät asettumaan keskustelukumppaniensa aallonpituuksille, olivatpa nämä keitä tahansa. Yhä edelleen he puhuvat iskevin kielikuvin, tarinoin ja vertauksin. Kykenisikö tällainen johtaja osoittamaan ihmisten yhteisen hyvän, vihollista tarvitsematta?” (*Majja-Riitta Ollila*: Persoonan valta. WSOY 2005, 162)

”Teksteillä myös rakennetaan omaa identiteettiä. Joku haluaa mainostaa t-paidallaan olevansa ’äijä’ tai ’avohoidossa’. Erään vastaan kävelleen paidanteksti julisti Orwellin olleen optimisti – aika näppärä kiteytys maailmanmenosta. Toisella luki rinnalla ’Jeesus tulee’ ja selässä ’Jeesus menee’.

Kukaan ei varmaan enää ihmettele, että suosikkiyhtyeen nimi laitetaan näkyviin takin selkään ja hihoihin. Oudolta sitä vastoin näyttäisi, jos kirjallisuudenharrastajalla olisi pikkutakkinsa selässä lempikirjailijansa nimi. On vaikea kuvitella, millaisen vaikutuksen tekisi selkään kirjailtu ’Hannu Raittila.’” (*Olli Löytty*, Hiidenkivi 2/07)

”Seuraava looginen askel tupakoinnin rajoittamisessa olisi sen myynnin kieltäminen. Vai pitäisikö tehdä niin kuin prostituutiokeskustelussa, sallitaan myynti, mutta kriminalisoidaan tupakkituotteiden ostaminen?” (*Sari Saloranta*, Uutispäivä Demari 6.6.)